

William Morris was ontwerper, schrijver en dichter, en leider van de **Arts and Crafts beweging**. Hij had een uitgesproken voorkeur voor de Middeleeuwen en idealiseerde het traditionele leven, terwijl de industriële revolutie de wereld razendsnel veranderde. Arts en Crafts (design) stond voor goede, *handgemaakte* ontwerpen in plaats van de fabrieksproducten die versierd werden met decoraties die uit voorbeeldboeken werden overgenomen ('neo-stijlen'). Het was een verzet tegen de lelijkheid, tegen oneerlijke vormgeving. Ze zagen zichzelf als handwerkslieden, niet als kunstenaars. Hun ideaal was het eerlijke ambacht, het vakmanschap uit de Middeleeuwen. De maker moest weer een gedegen kennis van de materialen en technieken leren, om zonder machines tot eerlijke vormen te kunnen komen.

Jugendstil / Art Nouveau

Als het vervolg op de arts and crafts movement begon een vormgevingsstijl als 'jonge stijl' bekend en populair te worden. Andere kunstenaars, die de neo-stijlen afwezen maar wel moderne technieken wilden gebruiken, vonden in de natuur een nieuwe inspiratiebron. Met *organische* vormen, bloemmotieven en sierlijke vrouwfiguren zochten zij naar eenheid in de kunst. Schoonheid en functionaliteit moesten verenigd worden. Men gebruikte nieuwe kleurencombinaties, vlakken werden strak omsloten en hadden geen ruimtelijke werking. De *Jugendstil* of *Art Nouveau* die hieruit voortkwam was een internationale stijl, een stijlvernieuwing die zich in heel Europa rond 1900 ontwikkelde in de architectuur en de decoratieve kunsten. Deze vormgevingsstijl gaf vooral een eigentijds levensgevoel weer, ze had geen boodschap of achterliggende filosofie. Kunstenaars ontwierpen kleurige reclameplaten voor industriële producten: zeep, auto's, tabak, olie, fietsen, spiritus, theaterproducties of tentoonstellingen. Nieuwe lettertypen en lay-out: de organische kracht van de plant diende als uitgangspunt. Architecten lieten met nieuwe, revolutionaire constructiemethoden de bouwelementen vloeiend in elkaar overgaan. Het gietijzer was heel geschikt voor de lineaire, decoratieve elementen. Beeldhouwkunst vormt een onderdeel van het interieur. In de Jugendstil werd het interieur samen met de inventaris tot één geheel gecomponeerd. Behang, gordijnen, tapijten, meubelen en kleinere details vormden samen een op elkaar afgestemd totaalbeeld.

Jan Toorop
Alfons Mucha
Hector Guimard
Victor Horta
Henry van de Velde
Antoni Gaudi

kenmerken

- Sierlijke, gebogen lijnen en vormen die aan plantmotieven doen denken.
- Vaak een asymmetrisch, rankachtig lijnenspel in een golvend bewegingsritme (de golvende lijn eindigt vaak in een zweepslagbeweging).
- Decoratieve, tweedimensionale, asymmetrische ornamenten op bijvoorbeeld meubelen, lampen en sieraden. *Het lijkt of alle voorwerpen en vormen gegroeid zijn*. Overal lijken 'plantaardige' lijnen zich vast te hechten aan de muren, meubels, lampen en kozijsen.
- In de bouwkunst kwam de stijl voor in de decoratie van gevels, ramen en trapleuningen. In elkaar overgaande motieven van planten in gietijzer of gesmeed staal.
 - asymmetrische gevels
 - veel ornamentversiering aan de gevel, maar ook in het interieur
 - overheersen van golvende lijnen
 - toepassing van gietijzer

Het **Symbolisme** kwam ook op aan het eind van de 19de eeuw. Het was een beweging in de beeldende kunst en literatuur die ontstond door een nieuwe wetenschap; de psychologie. De kennis over het onbewuste door de psychoanalyse van Freud verklaarde de onbewuste drijfveren van de mens, en kunstenaars probeerden deze psychische krachten in beeld te brengen. Door middel van *symbolen* verwees men naar bepaalde ideeën of gevoelens. Met veel emotie geladen, maar toch abstracte ideeën als bijvoorbeeld waarheid, verleiding of strijd lust werden gesymboliseerd door personificaties: vrouwen, dieren en planten.

Jan Toorop
Gustave Klimt
Ferdinand Knopff
Franz von Stuck

De Jugendstil werd na 1925 opgevolgd door de **Art Déco**, een geometrische variant van de Jugendstil. De ontwerpen werden gemaakt om in serie of *machinaal* geproduceerd te kunnen worden. Door het handwerk en de kostbare materialen waren Jugendstilproducten erg duur. **Art Déco** was een populaire stijl tussen 1920 and 1930. De 'essentie' in het design moest **modern** zijn: inspiratie vond men in moderne kunst, maar ook in de oude Egyptische cultuur.

tijdbalk

